

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ — ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1934

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» — ΣΤΑΔΙΟΥ 46Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

μὲ μιὰν ἀπλή τοποθέτηση τοῦ φακοῦ, μὲ μιὰν ἀλλαγὴ τῆς ὀπτικῆς γωνίας, μὲ τὸν κατάλληλο φωτισμό, ἓνα ἀπλό κι' ἀκίνητο ἀντικείμενο μπορεῖ ν' ἀλλάξει μορφές, ἐκφράσεις, ὄγκους, νὰ περᾷσει ἀπ' ὅλη τὴν κλίμακα τῶν αἰσθημάτων καὶ νὰ μιλήσει σὰν κάτι πού ζεῖ, πού σκέπτεται καὶ πού νιώθει. Τὸ «Λιμπελάϊ», οἱ «Παρθένες μὲ στολή», ὁ «Δὸν Κιχώιης», οἱ «Ἀδελφοὶ Καραμαζώφ» κι' ἄλλες ταινίες ἔχουν τέτοιες σκηνές. Τὴν ἐπίδρασή τους ἀρχίζει νὰ τὴν αἰσθάνεται σιγὰ σιγὰ ἡ λογοτεχνία κι' ἡ ζωγραφικὴ. Εἶναι ἀκόμα θολή, ἀδύνατη, δυσδιάκριτη, ἀλλ' ὑπάρχει. Δὲν εἶμαι ἂν ὁ Πικασσὸ θὰ μποροῦσε ν' ἀποσυνθέσει τ' ἀντικείμενα, ἂν δὲν προὔπηρχε ὁ Κινηματογράφος.

Δὲν εἶναι, ὅμως, μόνον ἡ νέα ἀντίληψη, ἡ νέα ὀπτικὴ ἐμφάνιση τῶν ἀντικειμένων ἢ μόνη ἐπίδραση τοῦ Κινηματογράφου στὶς σχέσεις μας μὲ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Ὁ Κινηματογράφος μᾶς ἔμαθε νὰ βλέπουμε καὶ μὲ καινούριο τρόπο τὴ φύση. Ὁ Γουόρντγουορθ καὶ ὁ Σέλλεϋ θὰ ἤξευραν πῶς νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν ἐπίδραση αὐτῆ. Οἱ ἐμπρεσιονιστὲς θὰ φρόντιζαν νὰ τὴν ἐκμεταλλευθοῦν. Κανένας ἀπὸ τοὺς ζωγράφους τοῦ ὑπαίθρου, οὔτε ὁ τολμηρότερος, δὲν μπόρεσε νὰ δώσει — στὴν ἀναλογία, φυσικά, τοῦ τόπου καὶ χρόνου πού ἐπιτρέπουν τὰ ὄρια ἐνὸς πίνακα — κάτι ἀπὸ τὸν ἴλιγο καὶ τὴ ζωὴ τῶν καταπληκτικῶν εἰκόνων τῆς «Αἰσθηματικῆς ρωμάντσας» τοῦ Ἀϊζενστάϊν, οὔτε ἀπὸ τὶς ἀδρές, τὶς ρωμαλέες καὶ πλούσιες σὰν τὰ ρούσικα χωράφια εἰκόνες τῆς «Γῆς» τοῦ Ντοβτσένκο. Ἡ ἐπίδραση τῶν εἰκόνων αὐτῶν ἀρχίζει νὰ μᾶς γίνεται αἰσθητῆ. Προσπαθοῦμε σιγὰ σιγὰ νὰ μεταβάλουμε τὸ μάτι μας σὲ κινηματογραφικὸ φακὸ καὶ νὰ βρῖσκουμε τὶς κατάλληλες ὀπτικὲς γωνίες γιὰ νὰ βλέπουμε τὴ φύση, ὄχι ὅπως τὴ βλέπαμε ὡς τώρα, χωρὶς καμμιά προσπάθεια, ἀλλὰ μὲ καινούριους τρόπους, σὲ νέες μορφές.

* *

Καὶ ἐδῶ μπαίνει στὴ σκηνὴ ἡ τεχνικὴ τοῦ Κινηματογράφου: αὐτῆ, ὡς μέθοδος, κάνει μόνιμη καὶ προοδευτικὴ τὴν ἐπίδραση τοῦ Κινηματογράφου στὴν ἐπικοινωνία μας μὲ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Αὐτῆ ἐπιτρέπει νὰ εἶναι τόσο διαφορετικὰ τὰ μάτια τοῦ Κινηματογράφου ἀπὸ τὰ δικά μας καὶ ἡ μελέτη καὶ χρησιμοποίησις τῆς τεχνικῆς αὐτῆς μᾶς δίνει τὴν ἱκανότητα ν' ἀκολουθήσωμε τὸν Κινηματογράφον στὸ καινούριο καὶ ἀπέραντο πεδίο του. Ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου — ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικώτερα κατορθώματα τῆς ἐποχῆς μας, πού ἀνοιξε πλατύτατους δρόμους σὲ νέες σπουδαιότητες ἔρευνας — εἶναι ἀποκλειστικὸ ἀποτέλεσμα τῆς τεχνικῆς αὐτῆς. Ἡ δημιουργία τῶν ἐμφυχωμένων σκίτσων στὴν τεχνικὴν αὐτὴν ἔχει τὴν πρώτην βάση της. Καὶ παραλείπω τὰ διάφορα «τρύκ» πού ἡ χρησιμοποίησις τους δίνει τόσο

θέλητρο στὶς κινηματογραφικὲς εἰκόνες, καὶ συχνά, μάλιστα, φτάνει σὲ ὠραιότατα καλλιτεχνικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ θέατρο ἔχει ἀρχίσει νὰ ἐρωτοτροπεῖ μὲ ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ «τρύκ». Καὶ εἶναι πιὸ σωστὸ νὰ λέμε σήμερον ὅτι τὸ θέατρο ἐπηρεάζεται περισσότερο ἀπὸ τὸν Κινηματογράφον, παρὰ τὸν ἐπηρεάζει.

* *

Δὲ μιλῶ γιὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ Κινηματογράφου στὴν καθημερινή μας ζωὴ. Αὐτὴ δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀποψη τοῦ ζητήματος. Ὑπάρχει, ὅμως. Καὶ ἀναμφισβήτητη. Εἶναι χιλιάδες ἐκεῖνοι πού ἐρωτεύονται ὅπως οἱ ἥρωες τῆς ὀθόνης, πού μιμοῦνται τοὺς τρόπους, τὴν ἐμφάνισιν, τὰ φιλήματα τῶν πρωταγωνιστῶν, πού ἔχουν μάθει νὰ εἶναι κοσμικοὶ ἀπὸ ὅσα εἶδαν στὸν Κινηματογράφον, πού ξαίρουν τὸ Παρίσι, τὸ Βερολίνο, τὴ Βενετία, τὴ Βιέννη, τὸ Σικάγο ἀπὸ τὶς ταινίες, καὶ πού μιλοῦν γιὰ τὶς πόλεις αὐτὲς σὰ νὰ τὶς ἔχουν ἐπισκεφθεῖ. Ἡ καθημερινή, ἡ τακτικὴ τουλάχιστον ἐπικοινωνία μὲ τόπους καὶ χῶρες, πού ποτὲ ἄλλοιῶς δὲ θὰ τὶς γνώριζαν κάνει κόσμον πολὺ νὰ ἐπηρεάζεται σημαντικὰ καὶ νὰ ἀποκτᾷ τὴ συνείδηση καὶ τὴν ἀντίληψη ἐνὸς πολυταξιδεμένου ἀνθρώπου. Εἶναι χιλιάδες, ἑκατομμύρια ἐκεῖνοι πού ξαίρουν διάφορα πράγματα ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον ἀπὸ τὴν ὀθόνη, πού ἀπὸ αὐτὴν ἔχουν δεχθεῖ τὶς ἰσχυρότερες καὶ πιὸ ἀφθονες ἐπιδράσεις τῆς ζωῆς τους. Κι' ὅμως ὅλοι αὐτοὶ θεωροῦν τὸν Κινηματογράφον μιὰν ἀπλή ψυχαγωγία' τίποτε περισσότερο. Μὰ ἐν τῷ μεταξύ δὲν παύουν νὰ μορφώνονται, νὰ πλάθονται, νὰ ἐπηρεάζονται βαθιὰ σὲ σημεῖο πού ν' ἀλλάζουν τρόπους, γούστα καὶ συνήθειες ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπλή «ψυχαγωγία».

Γ. Ν. ΜΑΚΡΗΣ

ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἡ ἵδρυσις «Γραφείου παρακολούθησεως τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς».—Τὰ «Ἐξῆ βιβλία τοῦ μηνός».

Στὴ χιτλερικὴ Γερμανία, καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ ἐκπαίδευσις κι' ὁ τύπος καὶ τὸ θέατρο, βρῖσκονται ὑπὸ τὴν ἄμεση ἐποπτεία καὶ παρακολούθησιν τοῦ Κράτους. Τελευταία, ἀποφασίστηκε, μαζί μὲ ὅλα τ' ἄλλα, τὸ κράτος νὰ ἀναλάβῃ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴ καὶ τὴν προστασία του καὶ τὴν πνευματικὴν παραγωγή.

Εἶναι γενικὰ γνωστὸ ὅτι ἀπὸ τότε πού ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία τὸ ἐθνικοσοσιαλιστικὸ κόμμα, πολλοὶ Γερμανοὶ συγγραφεῖς, πού δὲ φάνηκαν εὐνοϊκοὶ στὸ νέο καθεστῶς, κατηγορήθηκαν εἴτε ὡς ἑβραῖοι εἴτε ὡς κομμουνιστὲς, κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ Γερμανία, τὰ δὲ ἔργα τους κατασχέθηκαν κι' ἀπαγορεύτηκε ἡ κυκλοφορία τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς εἶναι πολλοὶ

ἀπὸ τοὺς γνωστότερους, ὅπως ὁ Χάινριχ Μάν, ὁ Ἐμιλ Λούντβιχ, ἡ Βίκι Μπάουμ καὶ ἄλλοι. Ἔτσι ἡ Γερμανία στερήθηκε ἀρκετοὺς ἀπὸ τοὺς καλύτερους λογοτέχνες τῆς, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἀπόμειναν, μὴ ξέροντας τί νὰ γράψουν καὶ ὑπὸ ποῖο πνεῦμα ἔπρεπε νὰ γράψουν, ἢ σταμάτησαν ὁλότελα τὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή τους, ἢ δὲν ἔγραφαν παρὰ μόνον διθυράμβους γιὰ τὸ Χίτλερ καὶ γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς Γερμανίας. Βλέποντας τὴν κατάστασι αὐτή, ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἀποφάσισε νὰ δείξῃ ὄχι μόνον ἀρνητικὸ, ἀλλὰ καὶ θετικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή, καὶ νὰ ἐνδιαφερῆ γιὰ τὴν πνευματικὴ διαπαιδαγώγησι τοῦ λαοῦ, σύμφωνα πάντα μὲ τὶς τωρινὰς πνευματικὰς καὶ ἔθνικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐπίσημης Γερμανίας.

Μὲ τὸ σκοπὸν αὐτὸ, τὸ Ὑπουργεῖον Προπαγάνδας ἱδρύσας τὸ «Γραφεῖο παρακολουθήσεως τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς», ἓνα ἰδιαίτερον δηλαδὴ τμήμα τοῦ Ὑπουργείου ἀπ' ὅπου θὰ περνοῦν τὰ βιβλία πού ἐκδίδονται σ' ὁλόκληρῃ τῇ Γερμανίᾳ καὶ θὰ παρακολουθοῦνται κι' ὅλες οἱ δημοσιεύσεις.

Στὴν ἀρχὴ πολλοὶ νόμισαν ὅτι τὸ γραφεῖο αὐτὸ θὰ ἦταν ἓνα εἶδος ὑπηρεσίας λογοκρισίας καὶ γι' αὐτὸ τὸ Ὑπουργεῖο ἔβγαλε ἓνα ἀνακοινωθὲν ὅπου ἐξηγεῖ ὅτι τὸ καινούργιο γραφεῖο δὲν ἐξασκεῖ κανενὸς εἶδους λογοκρισίας καὶ ὅτι: «ἡ πνευματικὴ παραγωγή στὴ Γερμανία θὰ εἶναι καὶ στὸ μέλλον ἐλεύθερη ὅπως καὶ πρὶν. Φυσικὰ, στὴν ἀρχὴ ἔγινε μιὰ ἀπαραίτητη ἐκκαθάρισις, τῶρα ὁμῶς πιά δὲ χρειάζεται παρὰ μονάχα νὰ ὑποδειχθοῦν καὶ νὰ συστηθοῦν στοὺς ἀναγνώστες τὰ βιβλία πού πραγματικὰ ἀξίζουν· αὐτὰ ἔχουν μονάχα τους τόση μορφωτικὴ δύναμις, ὥστε νὰ ἐκτοπίζουσιν ὅλα τ' ἄλλα, τ' ἀνάξια».

Ἔτσι, τὸ «Γραφεῖο πνευματικῆς παραγωγῆς» ἀποφάσισε νὰ κἀνῃ μεγάλη προπαγάνδα γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ γερμανικοῦ βιβλίου σὲ ὅσο τὸ δυνατὸν μεγαλύτερο κύκλον, καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες ἐνεργειὰς του ἦταν ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ ὑπόδειξι τῶν καλύτερων βιβλίων πού ἐκδίδονται κάθε μῆνα σ' ὁλόκληρῃ τῇ Γερμανίᾳ, μὲ τὸν τίτλον: «Τὰ ἔξι βιβλία τοῦ μηνός».

Τὰ βιβλία αὐτὰ τὰ ὑποδεικνύει τὸ Γραφεῖο, ὅλες οἱ ἐφημερίδες εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ τὰ ἀναφέρουσιν σὲ περίοπτη θέσι καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα νὰ τὰ ἐκθέτουν στὴ βιτρίνα τους σ' εἰδικὴ κορνίζα.

Φυσικὰ, ἀνάμεσ' ἀπὸ ὁλόκληρῃ τῇ λογοτεχνικῇ παραγωγῇ τῆς Γερμανίας, αὐτὰ τὰ βιβλία δὲν εἶναι τὰ μόναι πού ἀξίζει νὰ διαβασθοῦν. Εἶναι ὁμῶς ἐκεῖνα πού ἀντιπροσωπεύουσιν περισσότερο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα τὶς κατευθύνσεις τῆς σημερινῆς Γερμανίας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος, ἡ ὑπόδειξί τους ὑποβοηθεῖ στὴν ἐκλογὴ τοῦ μεγάλου κοινῶν πού δὲν εὐκολύνεται νὰ ἀγοράξῃ ὅσα βιβλία βγαίνουν, μὰ ὡστόσο θέλει νὰ παρακολουθεῖ τὴν πνευματικὴν κίνησι τοῦ τόπου του, καὶ φέρνει κιόλα σὲ στενώτερη ἐπαφὴ μαζί του συγγραφεῖς πού ὡς τώρα δὲν ἦταν τόσο γνωστοὶ καὶ δημοφιλεῖς.

Ὅπως δὲ, ἡ ἐνεργεια αὐτὴ εἶναι μιὰ και-

νούργια καὶ πρωτότυπη ρεκλάμα γιὰ νὰ ζωηρέψῃ κάπως ἡ ἀγοραστικὴ διάθεσι τοῦ κοινῶν. Καὶ περισσότερο ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ ὅλους θὰ εἶναι οἱ ἐκδοτικοὶ οἴκοι.

Τὰ βιβλία πού ξεχώρισε τὸ «Γραφεῖο Πνευματικῆς Παραγωγῆς» γιὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον εἶναι ἔξι καθαρὰ λογοτεχνικὰ καὶ ἔξι κοινωνικοῦ περιεχομένου. Τὰ ἔξι πρῶτα περιλαμβάνουσιν ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου, ἐκτὸς ἀπὸ ποιήματα, καὶ εἶναι τρεῖς μυθιστορήματα: Johannes Linke, «Ἐνας χρόνος κυλάει πάνω ἀπ' τὸ βουνό», τὸ πρῶτον ἔργον ἑνὸς νεαροῦ Βαυαροῦ, ἓνα χωριάτικο μυθιστόρημα πού δείχνει ζωντανὰ καὶ περιγραφικὰ τὴ ζωὴ τῶν βουνίσιων. «Ἡ μεγάλη ἀλλαγὴ», μυθιστόρημα μὲ μεταπολεμικὸν θέμα τοῦ Ludwig Tügel, καὶ τὸ παλιὸ ρομάντο τοῦ Emil Strauß «Der Engelwint», πού ξαναβγῆκε σὲ νέα ἐκδοσις. Τὸ τέταρτον βιβλίον εἶναι ἓνας τόμος διηγήματα τῆς Margarete Schwest-Bentlages, μὲ τὸν γενικὸν τίτλον «Κάτω ἀπὸ τὶς βελανιδιὰς», καὶ τέλος τὰ δύο τελευταῖα, δυὸ μικρὰ φυλλαδάκια ὅπου ἔχουσιν τυπωθῆ δυὸ ραδιοφωνικὰ σκέτς, τὸ «Ἀνοίγουμε ἓνα δρόμον» τοῦ Nierentz-Hagen καὶ τὸ «Γερμανικὸ πάθος» τοῦ Euringer.

Ὅσο γιὰ τὰ βιβλία μὲ κοινωνικὸν περιεχόμενον αὐτὰ ἔχουσιν πῶς σιενὸ γερμανικὸν ἐνδιαφέρον, εἶναι δὲ: «Ἀπὸ τὴν Ἀυτοκρατορικὴν Αὐλὴν στὴν Ἀρχικαγκελλαρία» τοῦ συνεργάτη τοῦ Χίτλερ καὶ ὑπουργοῦ τῆς προπαγάνδας Goebbels, «Ἡ πολιτικὴ διαθήκη τοῦ Ρισελιέ. Τριακόσια χρόνια εὐρωπαϊκῆς ἀσταθείας» τοῦ Hagemann, «Τὸ Σάαρ μας» τοῦ Hagemann, «Παγκόσμιος μεταβολή» τοῦ Stegemann καὶ «Schipe-Hake-Hoi» τοῦ Faber.

Τὸ γραφεῖο δὴλωσε πῶς δὲν δέχεται καμμιά ὑποβολὴ βιβλίου ἢ χειρογράφου γιὰ ἐξέτασι. Γιὰ ὅσα βιβλία ἐνδιαφέρεται, θὰ ἀπευθύνεται μόνον τοῦ στὸν συγγραφέα ἢ στὸν ἐκδότη. Τὰ βιβλία πού διαλέγει θὰ τὰ κἀνῃ γνωστότερα στὸ κοινὸν μὲ τὴ δημοσίευσιν σχετικῶν ἀρθρῶν ἢ κριτικῶν στὶς ἐφημερίδες καὶ τὴν ἀνάγνωσι ἀποσπασμάτων στὸ ραδιόφωνο. Ἐπίσης θὰ συνιστᾷ τὴν ἀγορὰ τους στὶς διάφορες ὀργανώσεις, σχολεῖα, λέσχες κτλ. καὶ θὰ ὑποχρεῶνται περισσότερα ἀντίτυπα ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ γιὰ νὰ μὴν παρουσιαστῇ ἔλλειψις.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πλάτωνος: «Συμπόσιον». Κείμενον, μετάφρασις καὶ ἐρμηνεία ὑπὸ Ἰ Συκουτρῆ.

Πολὺ μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ διάβασμα κλασικῶν ἔργων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος στὴν τάξι τῶν ἐπιστημόνων μας καὶ τῶν ὁποσδήποτε μορφωμένων μας, πού ἔχουσιν μιὰ συνηθισμένη ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωσι καὶ κάποια γνῶσι τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ φοίτησί τους σὲ κλασικὰ γυμνάσια, δὲν μπορεῖ νὰ πῆ πῶς παρατηρεῖ κανεὶς. Κι' αὐτοί, ὅπως καὶ οἱ λιγώτερο μορφωμένοι πού δὲν ἔχουσιν φοιτήσῃ σὲ